

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **V. K.**, zastoupeného Mgr. Alexandrem Vaškevičem, advokátem se sídlem Plzeň, Františkánská 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 8. 2004, č. j. 24 Az 69/2004 - 36,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 24. 1. 2004, č. j. OAM-6354/VL-07-04-2003, kterým nebyl stěžovateli udělen azyl z důvodu nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu) a bylo rozhodnuto, že se na něj nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 citovaného zákona. Rozsudek krajského soudu vycházel ze skutečnosti, že rozhodnutí žalovaného je vydáno v souladu se zákonem, neboť stěžovatel nenaplnil žádnou ze zákonných podmínek pro udělení azylu.

Stěžovatel proti tomu v kasační stížnosti uplatňuje důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s."). Konkrétně ve vztahu k právnímu hodnocení namítá, že žalovaný mu měl azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu udělit, neboť stěžovatel se ve své domovské zemi dostal do potíží spojených s tím,

že svědčil v řízení proti pachateli vraždy. „Komplicové“ odsouzeného pachatele jej vydírali a vyhrožovali mu smrtí, rozbili okna v jeho domě a vyhrožovali jeho matce. Jednalo se o osoby z organizovaných zločineckých struktur ohrožující jej na zdraví a na životě. Součástí těchto struktur byly i státní orgány, k nimž se obrátil o ochranu. Tím splňuje podmínky ust. § 12 písm. b) zákona o azylu jako příslušník sociální skupiny nečlenů zločineckých struktur jimi pronásledovaných, a to při toleranci těchto struktur domovským státem. Stěžovatel poukazuje na čl. 65 Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, podle něhož pronásledování může vycházet i od některých složek obyvatelstva, zejména za situace, kdy diskriminační jednání obyvatelstva je státními orgány vědomě tolerováno, odmítáno, nebo proti němu není zajištěna ochrana. Důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. stěžovatel spatřuje v nedostatečném provedení dokazování pomíjejícím situaci žalobce omezeného v možnosti zajistit důkazy o perzekuci v domovské zemi, které soud tak ponechal bez povšimnutí. Naplnění kasačních důvodů podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. spatřuje v procesní vadě soudu, který nevzal v úvahu porušení správního řádu žalovaným, ani nedostatečné odůvodnění rozhodnutí žalovaného ve smyslu § 47 odst. 3 správního řádu. Soud se také nesprávně vypořádal s překážkou vycestování, neboť návrat stěžovatele je pro něho nebezpečný z důvodů nedostatku ochrany ze strany policie a v důsledku toho, že bude podroben perzekuci proto, že v jiné zemi požádal o azyl, což je zřejmé i ze Zprávy MZV USA o dodržování lidských práv za r. 2002. Stěžovatel proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, a současně žádá o přiznání odkladného účinku této kasační stížnosti.

Žalovaný v písemném vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost s tím, že nebylo prokázáno pronásledování stěžovatele ani důvodnost strachu stěžovatele ve smyslu zákona o azylu. K tomu odkazuje na vlastní vyjádření stěžovatele v průběhu správního řízení a na nezávaznost a pouze doporučující charakter Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka. Rozhodnutí soudu považuje za odpovídající zákonu a navrhuje zamítnutí kasační stížnosti a nepřiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) - ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

Stěžovatel namítá jednak nezákonnost, spočívající v nesprávném posouzení právní otázky [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] a dále nedostatek skutkových zjištění, porušení zákona při zjišťování skutečného stavu i v odůvodnění správního rozhodnutí, což podřazuje kasačním důvodům podle § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. Podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

lze namítat vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost. Vady řízení před správním orgánem, stejně tak jako nedostatky v odůvodnění správního rozhodnutí tedy spadají rovněž pod kasační důvody podle cit. písm. b). Pod kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze totiž podřadit pouze nepřezkoumatelnost soudního rozhodnutí a vady řízení před soudem, pokud mají vliv na zákonnost soudního rozhodnutí. Není ovšem rozhodné, jakému ustanovení stěžovatel své námitky podřadil, ale skutečnost, zda nějakému kasačnímu důvodu odpovídají, a zda byl tento důvod naplněn.

Prvotní jsou námitky týkající se nedostatečného zjištění skutkového stavu, když jen na základě úplného a řádného zjištění všech rozhodných skutečností lze stavět právní závěry o naplnění zákonných podmínek pro udělení azylu.

K tomu ze správního spisu vyplynulo, že stěžovatel v návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 5. 12. 2003 uvedl, že byl dne 25. 8. 2003 svědkem vraždy, pachatel byl odsouzen na 6 let, a kamarádi pachatele ho poté neustále obtěžovali, rozbili jim okna a vyhrožovali mu; proto 25. 9. 2003 přicestoval do České republiky. V žádosti psané vlastní rukou uvedl, že žádá o azyl z důvodu pronásledování mafií. Při pohovoru dne 12. 12. 2003 uvedl, že byl svědkem rvačky, při níž byl zabit jeho kamarád. To se stalo 20. 8. 2003, soud se konal dne 28. 8. 2003, pachatel byl odsouzen za zabití. Pak kamarádi pachatele rozbili okno jejich domu a vzkazovali mu, že se mu pomstí a zabijí ho. Podal dne 30. 8. 2003 trestní oznámení na policii, policista mu řekl, že nemá žádné důkazy, proto nečekal na výsledek vyšetřování a vycestoval 25. 9. 2003. Dále uvedl, že v případě návratu se obává pomsty kamarádů pachatele, kterého usvědčil. Žalovaný opatřil zprávu Úřadu pro demokracii, lidská práva a práci o dodržování lidských práv na Ukrajině vydanou Ministerstvem zahraničí spojených států dne 31. 3. 2003 a z jejího obsahu a z informace MZV ČR vyšel při hodnocení tvrzení žadatele ve svém rozhodnutí. Zejména popsal způsob vyřizování stížnosti občanů a možnosti postupu při nečinnosti policie a uzavřel, že za situace, kdy žadatel těchto možností nevyužil, nelze jednání soukromých osob přičítat státu.

Pokud jde o řízení před správním orgánem, lze obecně uvést, že je povinností správního orgánu respektovat základní pravidla řízení, vyplývající z § 3 správního řádu, vyjadřující v obecné formě hlavní zásady správního řízení, rozvedené a konkretizované v dalších zákonných ustanoveních. V řízení o azylu je rozhodující pro posouzení naplnění zákonných podmínek, ale i pro rozsah dokazování, uvedení důvodů žadatelem v žádosti, při pohovoru, nebo v jiných podáních učiněných do vydání rozhodnutí. Je to žadatel, který se domáhá udělení azylu, který tvrdí určité skutečnosti, na jejichž základě by mu mělo být vyhověno. K zajištění možnosti úplného vyjádření má podle § 22 odst. 1 zákona o azylu účastník řízení právo jednat v řízení o udělení azylu v mateřském jazyce nebo v jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět. V daném případě stěžovatel tuto možnost měl a k důvodům žádosti o azyl se vyjádřil i písemně v mateřském jazyce. Porušení předpisů o správním řízení pak lze účinně namítat v žalobě, kdy je předmětem přezkumu právě rozhodnutí správního orgánu. Stěžovatel však v žalobě a jejím doplňku pouze obecně namítal porušení správního řádu, aniž konkretizoval, čím měl správní orgán vyjmenovaná ustanovení správního řádu porušit, pouze odkázal na důvody uvedené ve správním řízení

s tím, že se jedná o důvody azylově relevantní. Jen v těchto mezích byl krajský soud oprávněn a povinen rozhodnutí žalovaného podle § 75 odst. 2 s. ř. s. zkoumat. To také učinil a v napadeném rozsudku se s žalobními námitkami plně vypořádal. Postup krajského soudu nebyl v rozporu se zákonem a nedošlo k naplnění důvodů kasační stížnosti uvedených v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Stěžovatel dále namítá nezákonnost rozhodnutí soudu spočívající v nesprávném posouzení právní otázky. Výslovně tvrdí, že v jeho případě měl být naplněn důvod pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu, eventuelně u něho byla dána překážka vycestování podle § 91 odst. 1 zákona o azylu.

Podle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec: a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má. Stěžovatel v průběhu správního řízení i řízení před soudem opakovaně uváděl, že důvodem žádosti o azyl je obava ze soukromých osob, které mu vyhrožovaly v souvislosti s jeho svědectvím v trestním řízení. Podle § 2 odst. 5 zákona o azylu se za pronásledování pro účely tohoto zákona považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Stěžovatel namítá, že jeho pronásledování spadá pod čl. 65 Příručky procedur a kriterií pro přiznání postavení uprchlíka. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že uvedenou Příručku vydanou Úřadem vysokého komisaře OSN pro uprchlíky jako komentář k Ženevské konvenci z roku 1951 používá žalovaný při posuzování žádostí o udělení azylu. Při této rozhodovací činnosti je žalovaný vázán zákonem a mezinárodními smlouvami a zmíněná Příručka je pro něho pouhou výkladovou pomůckou. Podle stěžovatelem citovaného článku Příručky se pronásledování za normálních okolností týká kroků, které podnikají úřady nějaké země. Může však také vycházet od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dotyčné země. Tam, kde místní obyvatelstvo páchá závažné diskriminační či jinak postihující činy, mohou být tyto považovány za pronásledování, pokud je úřady vědomě tolerují nebo odmítají, či jsou neschopné zajistit účinnou ochranu. V daném případě ovšem skutkové okolnosti mezím výkladu Příručky neodpovídají. Stěžovatel měl problémy s několika soukromými osobami, na úřady se obrátil, ovšem ani nevyčkal jejich opatření. Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu (např. rozsudek č. j. 4 Azs 5/2003 - 51) nemohou být důvodem pro udělení azylu problémy se soukromými osobami (tzv. mafií) spočívající ve vydírání či výhrůžkách s výjimkou případů, kdy státní moc domovského státu, u nichž se žadatel domáhal ochrany, není schopna ji poskytnout. Nekonkrétní tvrzení o oznámení napadení na policii a neznámý výsledek jejich šetření dokladem takého přístupu státní moci není. Stejně tak nelze přisvědčit stěžovateli v tom, že důvodem azylové ochrany je jeho příslušnost k sociální skupině nečlenů zločineckých struktur. I zde Nejvyšší správní soud setrvale judikuje, že nečleny zločineckých struktur nelze považovat za sociální skupinu (např. rozsudek č. j. 5 Azs 108/2004 - 99, zveřejněn pod č. 401/2004 Sb. NSS), neboť se nejedná o skupinu vyznačující se objektivně společnou charakteristikou, která vychází z vrozených nezměnitelných rysů nebo rysů jinak pro lidskou identitu, svědomí či výkon lidských práv zásadních, a která je takto společensky vnímána (k tomu srovnej např. rozsudek č. j. 5 Azs 63/2004 - 60, zveřejněn

pod č. 364/2004 Sb. NSS). Jak žalovaný tak i soud posoudili právní otázku azylových důvodů správně a v souladu se zákonem.

Existenci překážky vycestování namítal stěžovatel již v žalobě a soud ji zhodnotil tak, že ze zjištěných skutečností žádné riziko spojené s pronásledováním stěžovatele státní mocí v případě návratu na Ukrajinu nebylo zjištěno. Přitom vážil všechny zákonné důvody překážek vycestování. Stěžovatel namítá, že tyto skutečnosti vyplývají ze Zprávy vydané Ministerstvem zahraničí spojených států. Z této zprávy vycházel i krajský soud. Mimo nepříznivého hodnocení poměrů ve vězeňství a v soudnictví (včetně značných prodlev v rozhodování, které nekorespondují s údaji stěžovatele o odsouzení pachatele za zabití 8. den od spáchání činu) však tato zpráva neobsahuje žádné okolnosti, které by naznačovaly možnost naplnění podmínek překážky vycestování u stěžovatele. Naopak podle MZV ČR ze dne 19. 11. 2002, odboru lidských práv (založena ve správním spise) dochází sice k emocionálnímu odsouzení žadatelů o azyl v cizích zemích ze strany některých spoluobčanů, trestní stíhání však je vyloučeno. Ve vztahu k azylovým důvodům i k důvodům překážky vycestování není naplněn ani kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že není dán žádný kasační stížností uplatněný důvod pro zrušení napadeného rozsudku, a proto kasační stížnost žalobce jako nedůvodnou podle ustanovení § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. srpna 2005

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu